

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

פרשה זו עוסקת בהתגלות יוסף לאחיו, וירידת יעקב ובניו לארץ מצרים.

צאת השבת	כניסת השבת	
17:22	16:02	ירושלים
17:21	16:21	תל אביב
17:19	16:19	חיפה
17:22	16:25	באר שבע

הפרשה פותחת בתגובתו של יהודה לדברי יוסף כי ישאיר בידיו את בנימין אשר בשקו נמצא הגביע, ואילו שאר האחים יוכלו לשוב לארץ כנען. יהודה מבקש לקחת אחריות על המתרחש, שכן עקב הצעתו למכור את יוסף התחייבו האחים בעבדות, ועל כן ראוי שיהיה הוא עבד ליוסף, אך בנימין שכלל לא נטל חלק במעשה המכירה, יצא לחופשי¹. הוא מבקש לחוש² ליוסף כי יודע הוא שכל עניין הגביע הינו עלילה ומזכיר לו את שאלתו: **"היש לכם אב או אח"**³ ואת תביעתו להבאת האח הקטן למצרים כתנאי לשחרורו של שמעון ומכירת מזון. הוא מספר לו את תגובתו הנסערת של יעקב אביו: **"כי שניים ילדה לי אשתי"** ואחר שמת האחד, מסרב לתת בידם את בנימין הקטן שמא יקרה לו אסון אשר יוריד את שיבתו **"ברעה שאולה"**⁴. יהודה מדגיש כי חזרתם ללא האח, תסכן אם כן את חיי האב, והוא שהתחייב לשמור על בנימין: **"חטאתי לאבי כל הימים"**⁵. הוא מנסה לשכנע את יוסף כי הוא מוצלח יותר מבנימין, ועדיף לו לקחתו לעבד תחת בנימין.

יוסף מרגיש כי הגיעה הזמן להתגלות ומבקש מהמצרים הנוכחים שיצאו החוצה, בכדי שלא יתביישו אחיו בזמן שמתוודע אליהם. הוא פורץ בבכי ומספר להם כי הוא יוסף, ושואל בשלום אביו. האחים שהתמלאו בושה על מה שעשו, לא הצליחו לענות לו. יוסף מבקש מהם לגשת אליו⁶ ומספר להם כי מעולם לא כעס עליהם, וכי מכירתו היא תכנון אלוהי להציל אותם מהרעב העתיד להימשך עוד חמש שנים. הוא מבקש מהם למהר ולהודיע לאביהם על המעמד לו זכה יוסף מאת ה', ולהזמין לגור בארץ גושן. יוסף חוזר ומצהיר על אהבתו עליהם באותה מידה שמרגיש כלפי בנימין שלא השתתף במכירה, ונופל בבכי על 'צווארי'⁷ בנימין - אשר בוכה גם הוא על צווארו. הוא מוסיף לנשק את אחיו, ורק אז, לאחר הבעת אהבתו עליהם הם מסוגלים לדבר איתו. דבר הגעתם של אחי יוסף מתפרסם בבית פרעה ששמח על כך ומבקש מיוסף להזמין את משפחתו להשתקע במצרים ולאכול **"את חלב הארץ"**. הוא מצוה את יוסף להורות לאחים לקחת עגלות בהם ישתמשו להוריד את משפחותיהם, ולהודיעם כי אין צורך בהבאת רכושם שכן **"כל ארץ מצרים לכם הוא"**. יוסף מעניק לאחיו בגדים, ולאביו הוא שולח בנוסף גם יין ולחם.

יוסף שולח את אחיו ומבקש מהם: **"אל תרגזו בדרך"**⁸. הם מגיעים לארץ כנען ומספרים ליעקב כי יש להם בשורה טובה עבורו, נוספת על שיבתם של שמעון ובנימין איתם⁹. הם מודיעים לו כי יוסף חי ומושל על מצרים, אך יעקב מסרב להאמין. הם מספרים לו על הסימן שנתן בידם יוסף, כי הדבר האחרון שלמדו יחד הייתה 'פרשת עגלה ערופה', **"ותחי רוח יעקב אביהם"**¹⁰. יעקב אומר להם: **"רבי עוד"**¹², ומבקש ללכת לראות¹³ את יוסף.

יעקב יוצא עם משפחתו ומגיע לבאר שבע, שם הוא מקריב **"לאלהי אביו יצחק"**¹⁴. בלילה נגלה אליו הקב"ה ומסיר ממנו את החשש לרדת למצרים, שכן **"לגוי גדול אשימך שם"**¹⁵. הקב"ה אומר לו: **"אנכי ארד עמך מצרימה"** ומבטיח לו שייקבר בארץ

¹ כלי יקר (מד, יט) על מילים 'בי אדוני', כלומר כל מה שקרה הוא בגללי.
² אור החיים (שם, יח) מדגיש שדיבורו הישיר באוזני יוסף, שלא באמצעות מתורגמן כפי שדרש המעמד, היה לבקשתו של יהודה שחשוב שהדברים ישמעו ישירות על ידי יוסף - הוא מדייק זאת מהמילה 'ויגש'.
³ רש"י (שם, שם) מבאר שיהודה מצוין בפני יוסף כי כבר מתחילה נהג בהם שלא כהוגן ומבקש לחקור על משפחתם, בעוד הם רצו סה"כ לרכוש אוכל, ובכל זאת ענו לו על שאלותיו.
⁴ רש"י (שם, כט) מבאר שעד אז התנחם יעקב במציאותו של בנימין, בנה של אשתו האהובה רחל, גם עליה ועל בנה הגדול. ואם ימות, יהיה הדבר כאילו מתו שלושתן ביום אחד.
⁵ רש"י שם, לג
⁶ האור החיים (מה, ד) מסביר כי הטעם הוא שלא ישמעו מצרים את סיפור המכירה.
⁷ רש"י (שם, יד) מבאר שבכיתת יוסף על 'צווארי' בנימין הייתה על שתי בתי המקדש שייבנו בחלקו של בנימין, וייחרבו. ואילו בנימין בכה על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף, וייחרב.
⁸ התרגום יונתן (שם, כד) מבאר שביקש שלא יריבו על עניין המכירה.
⁹ האור החיים (שם, כז) מבאר שרצו למנוע שיסתכן, ולכן הקדימו לפני שבשרו לו על דבר יוסף.
¹⁰ הספורנו (שם, כז) מביא שספרו לו האחים את כל דברי יוסף, כולל העובדה שעתידי הרעב להימשך עוד חמש שנים, מתוך רצון לערב בבשורה הטובה דבר דאגה שימעיט את עוצמת הבשורה, וכך הצליח להתאושש מההלם.
¹¹ הכלי יקר (שם, כח) מבאר כי שמח יעקב שעתה תתקיים הבטחת הקב"ה שאם לא ימות בנו בחייו, לא יראה פני גיהנום. ויזכה למה שנאמר (תהלים לא, כ): "מה רוב טובך אשר צפנת ליראין".
¹² כלומר שמח על הבשורה.
¹³ אך לא להתיישב במצרים כפי שהציע (ספורנו שם, שם).
¹⁴ רש"י (מו, א) לומד מכך שאדם מחויב בכבוד אביו יותר מאשר בכבודו של סבו, שהרי יעקב תולה בשמו של יצחק אביו ולא בשמו של אברהם סבו.
לזכות חטופי עזה במלחמה ובכללם: אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.
 ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך.
 כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

ישראל, וכי יוסף לא ימות בחייו.¹⁶ האחים שראו את הסכמת הבורא לירידתם מצרימה,¹⁷ לוקחים את בני משפחותיהם ואת רכושם "אשר רכשו בארץ כנען",¹⁸ ויורדים למצרים. התורה מפרטת את שמות היורדים לארץ מצרים ומונה את מספר צאצאיו של יעקב 'ששים ושש'. היא מוסיפה ומזכירה את יוסף ושני בניו שנולדו בארץ מצרים, ומסכמת את "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים". בכך כוללת גם את יוכבד שנולדה בין החומות.

יעקב שולח לפניו את יהודה לארגן להם מקום מגורים, ולהקים ישיבה.¹⁹ יוסף רותם את הסוסים למרכבתו ועולה לקראת אביו. הוא פוגש אותו ב'גושן' ונופל בבכי על צווארו.²⁰ "ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם²¹ אחרי ראותי את פניך כי עודך חי". יעקב פונה למשפחתו ואומר כי ילך להודיע לפרעה על בואם, ולספר לו כי הינם רועי צאן. הוא מבקש מהם שלשאלת פרעה יאמרו כי אינם בקיאים במלאכה אחרת - בכך ביקש יוסף לגרום לפרעה²² להושיבם בארץ גושן הראויה למרעה, ומרוחקת ממקום מגורי המצרים.

יוסף עולה לפרעה לספר על החדשות ומציג בפניו חמישה מאחיו. לשאלת פרעה הם עונים כי באו הנה בשל הרעב שהכביד עליהם בהיותם רועי צאן. פרעה מורה ליוסף שיושיב את משפחתו בארץ גושן שהינה מיטב מצרים, ומבקש כי המומחים שבהם ירעו את צאנו שלו. יוסף מביא את אביו אל פרעה, והוא מברך אותו. לשאלת פרעה: "כמה ימי שני חיך", עונה יעקב שהוא בן מאה ושלושים, וכל חייו הוא במעמד של גר הנווד ממקום למקום. הוא מוסיף ואומר וכי: "מעט ורעים היו ימי שני חי, ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם".²³ יעקב מברך את פרעה בשנית ויוצא מן המקום.

כציוויו של פרעה מושיב יוסף את משפחתו בארץ רעמסס,²⁴ ומפרנס אותם. במצרים כולה לא ניתן להשיג אוכל עקב הרעב והמצרים פונים לרכוש אוכל מפרעה. כאשר תם הכסף הם באים ליוסף שדורש מהם את בעלי החיים שלהם בתמורה. בשנה שלאחריה אומרים לו האנשים כי לא נשאר דבר מלבד "גוינתו ואדמתנו", ומבקשים כי יחוס על חייהם ויקנה אותם לפרעה, וכך לא ימותו "והאדמה לא תשם". יוסף נענה להם, ומעביר את האנשים מעיר לעיר.²⁵ אדמות מצרים²⁶ נמצאות כעת בבעלות פרעה, ויוסף מצוה על העם לעבוד את האדמה בתמורה לחמישית מן היבול שישולם לפרעה. הפרשה מסיימת בציון העובדה כי בני ישראל שנאחזים כעת בארץ גושן, פרו ורבו מאוד.

חידות לפרשת ויגש

1. כיצד מכונה בנימין בפרשה? (מד, כ)
2. היכן התיישבו יעקב ובניו במצרים? (מה, י)
3. מי אמר למי: "אכלו מחלב הארץ"? (מה, יח)
4. מי היה בעלה של דינה? (מו, י)
5. מי נמכר תמורת מזון? (מז, כ)

לקבלת העלון כתבו לי yaakovkatz1989@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואטסאפ שלחו הודעה
0532547332
או לחצו כאן

¹⁵ הספורנו (שם, ג) מבאר שאמר לו ה', כי באותה מידה שהוריתי ליצחק אביך לא לצאת מן הארץ, אני מורה לך לרדת. שכן דווקא במצרים, שהתושבים המקומיים לא יאפשרו לכם להתערב בקרבם - וכפי שנאמר (מד, לב) כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם (קיום יחסים) - "לגוי גדול אשימן". אך אם ישארו בניך בארץ כנען, יתחתנו עם בני המקום.

¹⁶ האור החיים (שם, ד) מביא שחשש יעקב כי העובדה שמספר פעמים הזכיר מוות לגבי יוסף תסכן אותו.

¹⁷ אור החיים שם, ו

¹⁸ רש"י (שם, ד) מביא כי יעקב לא רצה להחזיק את הרכוש שרכש בחו"ל, והשתמש בו בכדי לקנות מעשו את חלקו במערת המכפלה.

¹⁹ רש"י שם, כח

²⁰ אך יעקב שהיה קורא את שמע לא נפל על צווארו.

²¹ רש"י (שם, ל) מבאר על פי המדרש תנחומא כי עד עכשיו חשש יעקב שעובדת סילוק שכינה ממנו, מעידה על כך שיתבע ממנו הקב"ה את מיתת יוסף, והיה 'מת' גם לעולם הבא. אך כעת שיוסף חי, ימות רק בעולם הזה.

²² הדעת זקנים (שם, לד) מבאר, כי לאור העובדה שהצאן היה במעמד של אל במצרים, תפקיד רועה הצאן היה בזוי בעיניהם, שכן הוא אוכל מבשר הצאן.
²³ הרמב"ן (מז, ט) תמה על כך שהתלונן יעקב באוזני המלך ואומר כי 'לא השיגו', אולי עוד ישיגו? ומתריץ הרמב"ן שהיה נראה יעקב זקן מאוד עד ששאלו פרעה לגילו, היות ולא היו מצויים בזמנו זקנים כל כך. ועל כך אמר יעקב שהוא רק בן מאה ושלושים, והסיבה שנראה כך למרות שאבותיו חיו יותר ממנו, היא בגלל העובדה שהיו קשים יותר.

²⁴ השוכנת בארץ גושן.

²⁵ רש"י (שם, כא) מסביר שעשה זאת כדי שלא יקראו לאחיו 'גולים' ויתביישו.

²⁶ מלבד אדמות הדת' האוכלים על חשבון המלך.

לזכות חטופי עזה במלחמה ובכללם: אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©